УДК 343.9
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.6.85

СИРОВАТКА С.С.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНВЕСТИЦІЙНО-БУДІВЕЛЬНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT FOR CRIMINOLOGICAL ACTIVITIES IN THE INVESTMENT AND CONSTRUCTION SECTOR IN UKRAINE

У статті автором здійснюється дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері України. Зазначено, що сучасний розвиток українського суспільства зумовлює постійні зміни в інформаційному середовищі. Правоохоронні органи в свою чергу мають враховувати цей факт історичних змін та вносити відповідні корективи під час забезпечення кримінологічної діяльності. Таким чином, ефективна кримінологічна діяльність неможлива без якісного інформаційно-аналітичного забезпечення яке має відповідати сучасному розвитку передових інформаційних технологій. Автор наголошує, що одним із центральних нормативно-правових актів який регулює питання будівельної галузі є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року № 3038-VI. Проте, автор зазначає, що у зазначеному законі відсутні норми які визначають правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності. Так, інформаційно-аналітичне забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності може здійснюватися правоохоронними органами у межах визначених законом повноважень (Національна поліції України, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки України, Служба безпеки України, органи прокуратури). Ба більше, інформаційно-аналітичне забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків може здійснюватися й іншими суб'єктами інвестиційно-будівельної діяльності у межах їх повноважень, зокрема: органами державного управління та контролю у сфері будівництва та інвестицій (Міністерство з відновлення, інфраструктури та транспорту України, Державна інспекція архітектури та містобудування України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Антимонопольний комітет України; органами державного фінансового контролю (Рахункова палата, Державна аудиторська служба України, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України, Державна податкова служба України), органи місцевого самоврядування); суб'єктами громадянського суспільства (громадські організації, громадські об'єднання, засоби масової інформації тощо); і безпосередньо учасниками інвестиційно-будівельних відносин (інвестори, замовники, підрядники та субпідрядники, забудовники, проєктувальники тощо). Враховуючи вищевикладене автором пропонується розглянути питання законодавчих змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року № 3038-VI в частині встановлення правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності. За результатом дослідження також було встановлено, що якісне інформаційно-аналітичне забезпечення кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері є критерієм ефективності кримінологічної політики держави. Інформацій-

© СИРОВАТКА С.С. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін (Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ) https://orcid.org/0009-0004-8826-0364

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

но-аналітичне забезпечення має в повній мірі задовольняти потреби суб'єктів кримінологічної діяльності у сфері боротьби із злочинністю.

Ключові слова: *інформація, інформаційно-аналітичне забезпечення, інвестиційно-будівельна сфера, будівництво, інвестиції, кримінологічна діяльність, корупція, запобігання злочинності.*

In this article, the author examines the provision of information and analysis to support criminological work in Ukraine's investment and construction sector. It is noted that the current development of Ukrainian society is leading to constant changes in the information environment. Law enforcement agencies, in turn, must take this historical change into account and make appropriate adjustments when carrying out criminological activities. Thus, effective criminological activities are impossible without high-quality information and analytical support that must keep pace with the modern development of cutting-edge information technologies. The author emphasises that one of the key legislative acts regulating the construction sector is the Law of Ukraine 'On the Regulation of Urban Planning Activities' № 3038-VI of 17 February 2011. However, the author notes that this law lacks provisions defining the legal framework for the information and analytical support required to identify and assess crime-related risks in the course of investment and construction activities. Thus, the provision of information and analysis to identify and assess crime-related risks in the course of investment and construction activities may be carried out by law enforcement agencies within the limits of their statutory powers (the National Police of Ukraine, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the Economic Security Bureau of Ukraine, the Security Service of Ukraine, and the public prosecution service). Furthermore, information and analytical support for the identification and assessment of crime-related risks may also be provided by other entities involved in investment and construction activities within the scope of their powers, in particular: state administrative and supervisory bodies in the field of construction and investment (the Ministry of Recovery, Infrastructure and Transport of Ukraine, the State Inspectorate for Architecture and Urban Planning of Ukraine, the State Service of Ukraine for Geodesy, Cartography and Cadastre, the Antimonopoly Committee of Ukraine; state financial control bodies (the Accounting Chamber, the State Audit Service of Ukraine, the Ministry of Finance of Ukraine, the State Treasury Service of Ukraine, the State Tax Service of Ukraine), local authorities); civil society organisations (non-governmental organisations, public associations, the media, etc.); and directly by participants in investment and construction relations (investors, clients, contractors and subcontractors, developers, designers, etc.). In view of the above, the author proposes that consideration be given to amending the Law of Ukraine 'On the Regulation of Urban Development Activities' № 3038-VI of 17 February 2011, with a view to establishing the legal framework for the provision of information and analytical support for the identification and assessment of crime-related risks in the course of investment and construction activities. The study also found that high-quality information and analytical support for criminological activities in the investment and construction sector is a criterion for the effectiveness of the state's criminological policy. Such information and analytical support must fully meet the needs of those engaged in criminological activities in the fight against crime.

Key words: *information, information and analytical support, the investment and construction sector, construction, investment, criminological activities, corruption, crime prevention.*

Постановка проблеми. Як зазначає Т.Д. Ганцюк сучасний світ все більше входить в еру інформаційного суспільства, де інформація відіграє все більш вагому роль та накопичується у таких обсягах і з такою швидкістю, що людина стає все менш спроможною встигнути усвідомити навалу потоку інформації, розібратися в ній досконально та оперувати актуальними даними в ході здійснення своєї професійної та іншої діяльності. На сучасному етапі для прийняття ефективних управлінських рішень вже неможливо спиратися тільки на традиційний адміністративний досвід, необхідно спиратися на наукове знання, всебічну поінформованість, здатність до аналізу й

прогнозування, адекватне сприйняття соціально-політичних процесів, що впливають на процеси управління [1, с. 2], [2, с. 399].

В той же час А.В. Вавриш зазначає, що упродовж останніх років сфера будівництва в Україні залишається однією з найважливіших галузей господарської діяльності, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в державі. Важливість цієї галузі для економіки України є беззаперечною, адже капітальне будівництво забезпечує створення значної кількості робочих місць, а також передбачає використання продукції національного виробника. Крім цього, паралельно з розвитком будівельної галузі прогресують й інші сфери економіки [3, с. 38].

К.М. Бруссо в свою чергу зазначає, що в економіці України житлово-будівельна індустрія посідає одне з ключових місць за темпами розвитку і капіталізації порівняно з іншими її сегментами. Будівництво є складним бізнес-процесом, який включає постійну взаємодію забудовника, підрядника, інвестора, регулюючих органів, фізичних осіб у часі із залученням великих коштів і реалізує комплекс дій, метою яких є планове завершення будівництва й успішне введення об'єкта в експлуатацію [4, с. 89].

Ба більше, можна зазначити, що сучасний розвиток українського суспільства зумовлює постійні зміни в інформаційному суспільстві. Правоохоронні органи в свою чергу мають враховувати цей факт історичних змін та вносити відповідні корективи під час забезпечення кримінологічної діяльності. Водночас, ефективна кримінологічна діяльність неможлива без якісного інформаційно-аналітичного забезпечення яке має відповідати сучасному розвитку передових інформаційних технологій.

Окремі питання кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері України розглядалися наступними вченими: Д.М. Андріїва, В.С. Березняк, К.М. Бруссо, І.І. Войтович, І.О. Гарасимів, О.М. Дуфенюк, А.П. Запотоцький, О.В. Захарова, С.С. Кузьменко, Н.В. Павлова, І.М. Попова, Є.В. Пряхіна, Д.А. Птушкін, Н.О. Опанасенко, О.О. Сірець, А.В. Сорочан, К.О. Чередник, Г.М. Чернишов та інші. Однак, питання інформаційно-аналітичного забезпечення кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері не досліджувалися в рамках окремих наукових досліджень.

Мета статті полягає у дослідженні інформаційно-аналітичного забезпечення кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері України.

Виклад основного матеріалу. Варто погодитись із Ю.П. Синиціною та О.О. Титаренко, що в сучасних умовах новітні технології та високий рівень цифровізації суспільства створюють нові виклики та можливості для правоохоронних органів. Національна поліція України не є виключенням. Зокрема, ці процеси активно впливають на розвиток інформаційно-аналітичної діяльності даного правоохоронного органу, яка спрямована на забезпечення громадської безпеки, протидію кримінальним правопорушенням, розкриття кримінальних правопорушень та забезпечення правового порядку в умовах воєнного стану. В той же час інформаційно-аналітична діяльність потребує відповідного нормативно-правового забезпечення, яке не суперечить положенням Конституції України та чинному законодавству [5, с. 354].

Поміж цього, С.А. Мозоль зазначає, що об'єктивна оцінка кримінологічної ситуації, що склалась у нашій державі, дозволяє констатувати той факт, що сучасний стан злочинності й рівень боротьби з нею є одними з основних чинників, які дестабілізують соціально-економічну та політичну обстановку. В умовах погіршення економічної ситуації, стагнації української економіки та за наявності високої криміналізованості владної, політичної й економічної еліт, окремих правоохоронних структур та корумпованості державних службовців відбуваються падіння рівня добробуту населення, стрімке зменшення доходів, скорочення кількості робочих місць і занепад суспільної моралі, квітне правовий нігілізм тощо. Агресивна експансія ліберальної демократії по всьому світу, виникнення нових соціальних відносин, розширення мережі глобальних комунікацій, прориви в інформаційних технологіях і посилення позицій транснаціональної злочинності істотно вплинули на зовнішнє та внутрішнє середовище безпеки всіх без винятку країн і призвели до трансформації загроз кримінологічній безпеці України. Саме тому зараз у нашій державі виникла необхідність у впровадженні ефективної моделі кримінологічної безпеки, спрямованої на забезпечення законних інтересів особи, суспільства й держави та їх захист від небезпек і злочинних впливів [6, с. 16].

В.Ф. Влад під час дослідження криміналістичних способів здійснення шахрайства у сфері житлової нерухомості на ринку первинного житла здійснив аналіз практики розслідування кримінальних проваджень про шахрайство на сучасному ринку.

Так, автор зазначає, що 83% випадків досліджених криміналістичних способів здійснення шахрайства у сфері житлової нерухомості на ринку первинного житла становлять повноструктуровані способи вчинення даного виду кримінальних правопорушень, що охоплюють свою систему дій з їх підготовки, вчинення та приховування, і виділення наступних способів його вчинення. Зокрема, серед таких випадків автор виділяє:

I. Створення видимості будівництва житлового будинку або декількох житлових будинків фірмою-забудовником (26% кримінальних проваджень) [7, с. 454].

Як можемо побачити відносно велика частка від досліджених автором кримінальних проваджень відносяться до категорії «створення видимості будівництва житлового будинку або декількох житлових будинків фірмою-забудовником», зокрема це 26% кримінальних проваджень від досліджуваного обсягу.

II. Багаторазовий продаж квартир забудовником (11% кримінальних проваджень) [7, с. 455].

III. Укладення фальшивого договору інвестиційною компанією з фірмою-забудовником про інвестування будівництва житлового об'єкта (14% кримінальних проваджень) [7, с. 455].

IV. Створення фінансово-будівельних пірамід – один з найпоширеніших способів шахрайства у сфері обігу житлової нерухомості (37% кримінальних проваджень) [7, с. 456].

V. Продаж неіснуючих («повітряних») квартир (12% кримінальних проваджень) [7, с. 457].

Як можемо побачити, укладення фальшивого договору інвестиційною компанією з фірмою-забудовником про інвестування будівництва житлового об'єкта складає близько 14% від досліджуваного В.Ф. Владом об'єму кримінальних проваджень.

Томин С.В. зазначає, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності з попередження, розкриття та розслідування корупційних правопорушень включає дві відносно самостійні складові: інформаційну та аналітичну. Інформаційна передбачає збір, обробку, накопичення та систематизацію інформації про корупційні правопорушення та осіб, які їх вчинили. Аналітична – визначення стану, структури та динаміки корупційної злочинності, негативних відхилень у її структурі, встановлення причинно-наслідкових зав'язків між різними факторами, які її обумовлюють, а також прогнозування тенденцій її зміни. Найбільш ефективним засобом інформаційно-аналітичної діяльності з попередження, розкриття та розслідування корупційних правопорушень є метод аналітичної розвідки та аналітичного пошуку, який орієнтований на постійне і безперервне відшукання, накопичення та опрацювання інформації про корупційну діяльність на певній території, у галузі економіки чи державі у цілому. Разом із тим, автор зазначає, що з огляду на високу латентність корупційних правопорушень та відсутність в окремих правоохоронних органів необхідного доступу до закритої, конфіденційної інформації, ефективним методом здійснення аналітичної розвідки з метою вирішення завдань протидії корупційним правопорушенням є використання OSINT для пошуку прихованих активів та зв'язків суб'єктів корупційних правопорушень на основі відкритих джерел інформації та даних, у тому числі у мережі Інтернет [8, с. 224].

Разом із тим, Лишак О.А. зазначає, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності з попередження, розкриття та розслідування корупційних правопорушень передбачає: 1. На стадії інформаційної діяльності: а) збір інформації (від працівників самих правоохоронних органів про злочини корупційної спрямованості, вжиті заходи, залучені сили та засоби з ліквідації негативних наслідків; статистичні відомості про стан корупційної злочинності та результати оперативно-службової діяльності співробітників правоохоронних органів, на яких покладені обов'язки щодо їх попередження, розкриття та розслідування; інформації від інших правоохоронних органів, яка характеризує стан та перспективи розвитку корупціогенної обстановки у певній сфері чи державі у цілому; інформації про отримані заяви та повідомлення про корупційні правопорушення, тощо); б) обробку інформації, яка передбачає її групування за спільними ознаками (місцем, часом, способом вчинення корупційного правопорушення, статтю, віком, соціальним статусом суб'єктів вчинення, заподіяною шкодою, тощо). 2. На стадії аналітичної діяльності: а) визначення стану, структури та динаміки корупційної злочинності; б) виявлення негативних відхилень у її структурі, встановлення причинно-наслідкових зав'язків між різними факторами, які їх обумовлюють; в) прогнозування тенденцій зміни динаміки корупційної злочинності з метою впливу на неї. Найбільш ефективним інструментарієм інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності з попередження, розкриття та розслідування корупційних правопорушень є метод аналітичної розвідки та аналітичного пошуку [8, с. 221].

В цьому контексті варто погодитись із А.О. Пугач, що питання формування інформаційної та аналітичної бази для прийняття управлінських рішень на державному рівні є особливо

актуальним на сучасному етапі розвитку України. Ефективна та якісна система інформаційного-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади є невід'ємною складовою професійного функціонування системи державного управління. Впровадження та всебічне використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку прийняття державних управлінських рішень на всіх рівнях, супроводжує інформаційну підтримку соціально-економічного розвитку держави та її окремих регіонів, забезпечує інформаційні потреби державних службовців та інших категорій громадян, створює умови для об'єктивного формування громадської думки щодо діяльності органів влади, а також послуг, які вони надають [9].

Разом із тим, варто нагадати, що одним із центральних нормативно-правових актів який регулює питання містобудівельної діяльності є Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року № 3038-VI.

В цьому контексті варто відзначити, що у зазначеному законі відсутні норми які визначають правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності.

Так, інформаційно-аналітичне забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності може здійснюватися правоохоронними органами у межах визначених законом повноважень (Національна поліції України, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки України, Служба безпеки України, органи прокуратури). Ба більше, інформаційно-аналітичне забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків може здійснюватися й іншими суб'єктами інвестиційно-будівельної діяльності у межах їх повноважень, зокрема: органами державного управління та контролю у сфері будівництва та інвестицій (Міністерство з відновлення, інфраструктури та транспорту України, Державна інспекція архітектури та містобудування України, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Антимонопольний комітет України; органами державного фінансового контролю (Рахункова палата, Державна аудиторська служба України, Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України, Державна податкова служба України), органи місцевого самоврядування); суб'єктами громадянського суспільства (громадські організації, громадські об'єднання, засоби масової інформації тощо); і безпосередньо учасниками інвестиційно-будівельних відносин (інвестори, замовники, підрядники та субпідрядники, забудовники, проєктувальники тощо).

Враховуючи вищевикладене пропонується розглянути питання законодавчих змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 року № 3038-VI в частині встановлення правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення виявлення та оцінювання криміногенних ризиків в процесі здійснення інвестиційно-будівельної діяльності.

Отже, за результатом дослідження було встановлено, що якісне інформаційно-аналітичне забезпечення кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері є критерієм ефективності кримінологічної політики держави. Інформаційно-аналітичне забезпечення має задовольняти потреби суб'єктів кримінологічної діяльності у сфері боротьби із злочинністю.

Актуальним питанням дослідження також варто виокремити наукове супроводження кримінологічної діяльності в інвестиційно-будівельній сфері України.

Список використаних джерел:

1. Ганцюк Т.Д. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади в Україні: джерелознавчий аналіз дискурсного поля. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2018. № 8. С. 1–11. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2018/102.pdf

2. Анісімов Д.О. Сучасні тенденції злочинності у сфері спорту в умовах воєнного стану. *Право і суспільство.* 2024. № 3. С. 399–404. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.3.60

3. Вавриш А.В. Запобігання злочинам проти власності у сфері будівництва : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2018. 275 с.

4. Бруссо К.М. Загальна характеристика корупційних кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція.* 2021. № 50. С. 89–93. DOI https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.50.19

5. Синиціна Ю.П., Титаренко О.О. Правове регулювання інформаційно-аналітичної діяльності Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2025. № 1. С. 354–358.

6. Мозоль С.А. Кримінологічна безпека в Україні: феномен та наукові засади забезпечення : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2018. 481 с.

7. Влад В.Ф. Криміналістичні способи здійснення шахрайства у сфері житлової нерухомості на ринку первинного житла. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2025. № 10. С. 452–458. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-10/103

8. Томин С.В., Лишак О.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності з попередження, розкриття та розслідування корупційних правопорушень. *Криміналістика і судова експертиза.* 2023. Випуск 68. С. 218–227.

9. Пугач А.О. Сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=165

10. Національна поліція України. Департамент інформаційно-аналітичної підтримки. URL: https://npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-informacijno-analitichnoyi-pidtrimki

Дата першого надходження статті до видання: 09.10.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.11.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2025